

Locuinta Redactorului

Cancelarii Redacturii
e in
Strat'a trageriorului [Lă-
văzuteaza], Nr 5.Scrisorile nefrancate nu se voră
primi decat numai de la coresponden-
tii regulari ai „Federatiunii.”
Articolii trimisi si nepublicati se
vor arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literar, comercial si economicu.

Va esî Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Reflessiuni

la articolulu „Ce e de facutu” allu Dlui Iosifu Hossu,
consil. supr. la curtea de comptabilitate.— — — Quaenam ista jocandi
Saevitia?

Precum am dîsu la inchiarea articolului din Nr. 40, „Fed.” nu me indoiamu de felu că impulsionul la „activitate” provine de la guvern, remană dara că sâ afu dovedile. Le am cercat si le am afiatu. Contactul mai de aproape cu activisti nu numai de cei mai pronunciati, ci totodata de cei mai intelligenti, si in fine conversatiunea la 27. iuliu, 1871, avuta cu D. ministru-pres, contele Iuliu Andrásy, mi-a dissipatu tota indoieala, m'a intarit in convictiunea mea. — Plecanu spre Bucuresci, pentru că sâ assistu la adunarea gener. a societatii acad. rom., am trecutu prin Transsilvani'a si am assistat la adunarea gener. a Asociatiunii rom. Transsilv. ce s'a tienutu in primele dille (7.) alle lui augustu in Fagarasiu, cu scopu că sâ recunosc terrenul si sâ afu ce valore se poate da miscaminteloru improvizate cu usioretate si inscenate cu ostentatiune de factorii vediuti. La Fagarasiu speram a gasi nu numai spuma ci si grossulu intelligentie rom. din Transsilv., dar' d'in intempiare cei adunati erau mai numai districtualii si căti va preacunoscuti activisti de la Brasieu. Am trasu informatiuni, am observat situatiunea, dar' trebuie să marturisescu că eu acolo, spre cea mai mare bucuria, n'am afiatu neci pre semonii, neci pre adeptii activistilor de la Brasieu, ba s'a potutu observa in siedintele publice, că manoperele celor 5—7 brasioveni, cari tindeau a veri in simboli associatiunii liter. nu numai personalitatii mari si si calbedi'a activismului loru, au remasau ca totula isolate, si tote fucurarii si optuturile loru desavuate.

Am impartesitu punctele essentiali alle conversatiunii melle cu Ministr. pres. A. ... mai antâiu Dlui G. Baritiu, apoi DDloru Ionu Codru Dragusia si Servianu Popoviciu si si Servianu P. O. V. i... si ni-am schimbatu ideile noastre a supr'a momentoselor comunicate alle Dlui Ministrupres. (In Nr. viit. se voru publica intocmai). Scurtmea timpului si agendele membrilor Asociatiunii m'a impedecatu d'a poté face impartesiri, precum doriamu, si altor fruntasi d'in intelligentia rom. adunata la Fagarasiu. — Am plecatu la Brasieu. Aici am fostu suprinsu preaplatutu, vedindu că activisti intru intellessulu „inscenatorilor” si allu faimosei „deputatiuni colindatorie” nu essistu. Brasiovenii tienu la interesele vitali alle natiunii rom., tienu la onorea ei si a loru propria, dovedita de atate ori prin fapte maretie si durabili. — La Bucuresci, D. G. Baritiu, D. Iosifu Hodosiu (cui scrissem de la Pest'a inca mai nainte de plecarea mea) si eu, avuram dese convorbiri a supr'a ceatiunii ce ne intereseza atât de multu. Impartesirile era (precum se va vedé) de natura a ne indemnă că sâ persistem in passivitate. Incercarile insemne, alle guvernului, d'a scote d'in passivitate pre romanii Transsilv. erau inca unu resultatul allu passivitatii, carea, dica cine ce va vrè, genedia, si nu uumai pre noi, ci si pre altii, si pre acesti a mai multu decat pre noi.

Reintornandu-me, am afiatu la Brasieu, că insi si inscenatorii activistii se lapeda de ideea d'a fi activi intru intellessulu guvernului si că tienu si d'insii la autonomia tierrei loru. D. Manole Diamandi unulu, au protestat innaltu, in acestu intellessu, asemene D. Capitanu L. R. si altii. — De cetatianii rom. din Brasieu, nu e vorba, că ce d'insii toti tienu la autonomia tierrei.

La Sabiu am afiatu despre celle intemplate cu occasiunea jubileului si m'am convinsu că activistii guvernamentali sunt in minoritate dispartitoria.

In 9—11 am fostu la Blasiu, unde chiaru atunci se tienuse conferinta pentru a se da respusu la provocat comitetului din Sabiu. Blasiulu, parintele pronunciamentului, l'am afiatu constante, perseverante pana in fine. — Tote cete am vediutu

si audutu pre unde am trebutu, me convinsera că intelligentia rom. din Transsilv. persiste in passivitate, este resoluta a sustiné passivitatea, si daca poate fi vorba de activitate, acesta se reduce la modulu cum sâ se sustine cu mai multa vigore passivitatea, adeca: opinia publica este pentru „passivitate activa” pentru că numai astă se poate apăra si sigura respectul de la oamenii de la Pest'a (in 22 oct.) am afiatu activistii jubilandu: — pentru că aspirantii, cari furnicau pre aici, li spunea totu ceea ce scieau că li place. Am scrisu la Sabiu, nu pentu că asiu fi crediutu dora, că lucrurile s'ar fi schimbaturi in Transsilv., ci pentru că comitetul să stea ceea ce se vorbesce si face aici. De la unu amicu de principie am primitu atunci (31. oct.) epistol'a, ce se publica mai la valle si d'in care numai „conclusulu” comitetului se publicasse atunci in „Fed.” Am crediutu că este bine a da publicitatii acesta epistol'a pentru că reversa lumina a supr'a situatiunii si este necessariu a se cunoase tote amenuntele, pentru că stau in legatura cu celle ce voiu spune la inchiarea acestui ciclu de articli.

Adeverat'a stare a lucrului cu comitetul nostru politie este aceea care ti-am spus-o la intalnirea nostra in Sabiu si neci decum aceea ce spune D. H... carele se vede a-si fi trasu tota informatiunea sa d'intr'o corespondinta de Sabiu a lui „Pester Lloyd” scrisa de judanale de aici Békessy (Friedmann), era-si forte reu informatu. (D. H. si trasesse informatiunile d'in numerosele epistole ce primise de la una legiune de aspiranti la functiuni judecatoresci, cari, firesce, se recomandau pre intrecute că ageri si preadevotati activisti, ba unu june advocat D. Pr. avu cutediarea d'a afirmá Dlui H.. afandu-me si eu de facia, că activistii ar' fi in majoritate, dar' la observarea mea, că venin d'in Transsilv. si s'ar fi multa boala si vorbindu cu omeni de frunte, am afiatu contrariul, inceput a-si modificá assertiunea estu-modu: betranii, ce e dreptu, toti sunt passivisti, dar' junimea este activista. Adeca junii aspiranti la posturi, adausei eu si D. advocatiu tacu. R.)

Să-mi concedi dara a repeti celle spuse. D. Protop. Metianu, venindu, cu ocaziei jubileului Siagunianu de la Pest'a, se vede cu in structiuni de lastapanii nostri a vrutu să intrebuintiedie occasiunea acellei adunari intru interesulu ideei de fraternisare, să o exploatedie in folosulu astă dîssiloru „activisti”, căci in fapta ei, — dupa cum si potuta esperi si Dta in calatoria d'in urma — nu exista intre romanii d'in Transsilvani'a. Ellu si-facusse calculul astă: una adunare curata ortodoxa cum era aceea, lipsita de agitatori essiti d'in scola Blasiului (sic), a fara de aceea in loculu de residintia allu preagovernamentalului S... nu ar poté a nu completă dovedile dillei de omagiu si reverintia si cu unu actu politico dupa dorint'a stapanului. S'a insiellat ince preste acceptare si tocmai prin acea conferinta din 4. sept. redică forte multu valoarea programului de passivitate.

M... au convocata deci o conferinta privata spre a se consultă in causele nostre politice-natiunali. Propunerea lui ince, facuta indata in cuventul de deschidere, au fostu: că acea conferinta, astă cam era, să dechiare anetoma! passivitatii, si să se pronuncie solennu pentru activitate, spre care scopu conferint'a să convoie inca d'in acea siedintia una adunare natiunale, spunedurse apriatu că cu scopul parasirei terrenului de passivitate si adoptarii politicii de activitate guvernamentale. Ma D. M... in naivitatea sa merse paa a dice: că sâ se dica in hartia convocatoria, cumă numai acei-a sâ venia la adunare, cari sunt pentru activitate! D. M... cu naiva diplomacia ni-au spusu si tain'a cum intellege dsa activitatea de inauguratu. Eca cum. „Să luăm parte la alegerile viitorie pentru diet'a de Pest'a si să staruim că deputati nostri să intre toti in clubul Deakistilor. — Punctum!”

Acesta programu si scopu allu numitei conferintie confruntat cu resultatulu acestei-a, ni dă doved'a cea mai puternica d'a judecă, daca conferint'a aceea s'a compusu d'in activisti si daca fetul ei, comitetul nostru poate să conste d'in activisti.

Se intellege, că D. M. au intempinatu oppositioane crancena in conferinta. Au fostu, ce e dreptu, si Mameluci, cari au vorbitu pentru ellu. Preste totu vorbitorii erau pucini la numeru, adunarea ince s'a pronunciati prin votul ei, si atat'a e destullu. — Vorbitorii cei mai resoluti si mai

Pretinu de Prenumeratii	
Pre trei lune	3 fl. v.
Pre siese lune	6 "
Pre anul intregu	12 "
Pentru Romanii:	
prea intregu 30 Fr. = 30 Lei	30 Lei
" 6 lune 16 " = 16 "	16 "
" 3 " 8 " = 8 "	8 "
Pentru Insertiuni:	
10 or. de linia, si 30 or. taxa timbre pentru fiecare publicatiune separatu. In locul deschis:	20 or. de linia.
Una exemplar costă 10 cr.	

respiciat pentru passivitate an fostu D. prot. Hannia si D. Vis., Romanu era pentru activitate D. prot. Metianu si oficialul magistratual d'in Sabiu, totodata archivarul asociatiunii D. Massimu (cellu mai cumplitu aspirante d'in căt am potutu vedé, la olla cea cu carne a guvernului. R.) — Multi d'intre vorbitori, chiaru d'in grup'a activistilor, d. e. D. Dr. Borciu au vorbitu cu totu respectul de conclusele de la Maramureș si Maramureș.

o necessitate. Pre-a cea mai bună d'a se decolare directe pentru passivitate toti vorbitorii, a fara de Met. si Mass. au datu-o acestu-a d'in urma. Ellu avu adeca imprudentia d'a dice, că conclusele de la Mercuri-a sunt: Copillaresci. Vorba acesta au fostu unu tetiune aruncata in paie. — DD. Hannia, Macellariu, I. Popescu prof. sem., Vis. Romanu Trimbitiascu d'in Tergu-Muresiul si cati altii toti s'a scolatu in capulu lui Mass. respingandu acea insulta si sustinendu prin acesta conclusele de la Mercuri-a. Estu-modu prospectele de reesfere ale activistilor se impuscau, in decursul siedintiei, d'in ce in ce mai tare. — Motivul principale cu care passivistii au supusu pre activisti, au fostu, că acea adunare nu se poate recunosc de competente a înă vre una initiativa politica, pentru că asupra schimbării conduitiei politice a romanilor Transsilv. numai una adunare natiunale anume chiamata ar' poté să se pronuncie. Este modu am venit la propunerea, că sâ se alega unu comitetu de 7. insi, etc. (precum se scie intre acesti 7 era si 3. Dri activisti: Nemere, Borcia, Racuciu luati anume pentru că in comitetu să fie reprezentati si activistii.)

„Ne-am mirat cu tote acestea si noi cetindu in „Nemere” si „Pesth. Loyd” că la numita conferinta numai 2 insi au fostu pentru passivitate. Lucrul se splica astă. Slugile m... nepotendu esecută ordenile stapanului si luandu poté simbră inainte au fostu siliti a luă refugiu la „minciuna.” Mediuloculu acestu-a li-au successu si d'in acea cauza, că noi am privit lucrul de natura d'a nu se da publicitatii, precum adeca nu si fusese vorba, si inerul se se publice mai taru dupa adunarea responsurilor. Activistii ince au facut tradarea formale publicandu in diariul magiaru „Nemere” mai antâiu hartia comitetului nostru.

Daca inca si adunarea din 4 sept. (1871.) a dovedit de ajunsu, că elementul activistu consta la noi numai d'in Mameluci, atunci vietii a scurta a comitetului nostru „ad hoc” este poté cea mai rusnatoria desmintire a affirmatiunilor Dlui H... si a associatilor, in privint'a acelui comitetu si a dispusiunii generali de adi a romanilor d'in Transsilv.”

In cea d'antâiu siedintia, acelu comitetu s'a constituit alegundu presed. pre D. E. Macellariu, si notariu pre D. dr. Borcia. S'a statorit apoi principale pentru conceptulu de provoca, si a-lu elaborat pana la siedint'a viitora, fu insarcinat D. Borcia. Ince Racuciu, unu activistu forte pronunciatus, propuse că „si D. Vis. Rom. să faca pana mane unu conceptu, că sâ avem de unde alege.” A dou'a dî se tienu era-si siedintia. Borcia dă cetera conceptului de provocatiune si D. Vis. Rom. cetece pre allu seu. D. Racuciu ie cuventul si mai antâiu de toti propune inlaturarea conceptului facutu de D. Borcia si primirea cellui facutu de D. Vis. Rom. Propunerea se accepta cu majoritate de 4 contra 1 votu, căci D. Nemesiu nu votasse. Acum trebuie să se scia si osebirea intre conceptulu Dlui Vis. Rom. si intre allu Dlui Borcia. Acestu-a accentu respicatu parasirea terrenului de passivitate, pre candu cellulaltu au fostu, precum se scie, scrisu in termini generali fara de neci una preoccupatiune. Ecce dara, că unde e la adeca neci activistii nu remanu „activisti.” D. Borcia d'inj ca aceea s'a superat si n'a vrut să subscrivea ellu hartiile de provocatiune. Le au subscrisu ince unu altu activistu, D. Racuciu, pre candu allu treile activistu D. Nemesiu, prin abstenere sa de la votu, aa spriginitu reesfrea passivistilor... etc. (Celle latte si anume rezultatulu finale allu comitetului, ceteriori „Federatiunei” le cunoscu. Red.)

(Inchiarea va urmă)

Ministrul de interne emisse in 20. l. c., urmatorii ordonatiuni, privitor la sustinerea ordinei cu ocaziunea miscărilor electoralilor:

1) Cu ocaziunea conturbării ordinei, ce s'ar escă d'in miscările electorale, organele chiamate pentru sustinerea ordinei sunt obligate a tinde fara amenare scut partii amenintate si a restabilii ordinea.

2) Totu acele organe sunt obligate a areta in 24 ore la judecatorii regesca respectiva, fara osebire de partida,

pre toti acei-a, cari la alegerea deputatilor dietali aru impiedecă séu restringe pre colegii loru alegutori in eserarea libera a principeloru loru, séu prin attacare faptica séu prin amenintare cu forța; precum si pre acei-a, cari peccatuscu séu agita contr'a securităti individuale.

3) Acei primari comunali, cari in asta privinția nu si-aru implică detorinti'a, séu aru fi partiali, vice-comitele si respective judele cercualu numai decât sè-i suspinda d'in officie si sè incepa investigatiune contra loru.

4) Comitii suprēmi, judele regesem suprēmu etc. voru grigi, că acēsta ordinatiune sè se execute cu cea mai mare strictetia; contra celor oficiali judecatoresci in se, cari in asta privinția ar' fi lenesi séu peccatosi, sè se incepa numai decât investigatiune si sè se suspinda d'in officie.

Comitatulu Satu-Mare, 20. aprilie, 1872.

Unu „sè luamu aminte“ cätra Sinodulu prov. de Alb'a-Iuli'a.

Cetindu in Numerulu 37. „Feder.“ că Pr. SS. Metropolitulu si Archi-Episcopulu Dr. Ioanu Vancea s'a decisu a pas in urmele maritilor sei antecessori, convocandu Sinodul provincial nu dominește. Totomoi la Blasius, nemistificată fontana a romanismului; era de alta parte sociabil, ca la acelui Sinod si chiamatu si egumenulu monastirei Bicsadului, prin urmare s'ar poté ventillá si caus'a monasterielor d'in provinci'a romana; de-si Pr. SS. metropolitulu, că fostu episcopu gherlanu, are deplina cunoștinția despre sistem'a si personele, prin cari ad lubitam si grati'a proviucialilor rusesci si teutoni se profanedia, voiam sè dicu guvernedia acēsta monastire bicsadana; — că unul, carele potu avé si mai deplina experientia despre injurie si vessatiunile, caroru-a sunt espusi membri romani in acea provincia, cugetu că nu mi se va luă in nume de reu, daca cu acēsta ocazie voiu face putinea lumina preste monastirea Bicsadului si membri romani d'in ordinea religiosa a Marelui Vasiliu.

Monasteri'a Bicsadului e asediata in Tigr'a-Oasiulni, tienutu curatu romanescu.

Acēsta monasteriu are posessiune preste 400. jugere de pamant, vinee frumose, gradine estinse, si cellu putienu — din liturgie, serindarie, fondatiuni — venitul anualu 2000 fl. v. a.

Acēsta posessiune e donatiune curatu romanescu, facuta de credinciosii Bicsadeni si cătiva Trijani; intru a caroru-a otare, că anim'a in corp, e asediata acēsta monastire.

Venitulu amintitul anualu isvoresce era-si numai si numai din sudorea romanilor, că-ci putienii rusi, teutoni, cari se abatu candu si candu la acēsta monasteriu, nu au natur'a, că sè darulesca, ci că sè cersiesca elemosina.

Cu tote aceste, D. Redactoru! in acēsta monastire cărti rituale, octoicu, mineu, etc., romanesci nu vei afă; tote romanu nu s'a amintit uici.

Aici pote veti veni la prepusulu, că si cum ordulu acestu-a nu a dispusu cu romani enalificati! tocma din contr'a; — acestu ordlu neci una-data nu a numerat mai putieni membri romani, decât 6—8. — Cătu despre enalificatione séu moralitate, de cum-va sortea i nască prin Gallia si Verhovina, atunci la tota intemplarea toti erau egumeni si provinciali; inse assiom'a ordului acestu-a a fostu, este si va fi, că „slavul sè manuedie sbiciulu, éra Românu sè supôte jugulu,” si pentru aceea nu a reesit uici una-data egumenu romanu.

SONSORIA.

Igien'a dintiloru.

(Fine.)*

In gaunositătile dintiloru cariosi se gasescu de multe ori vegetatiuni (protococci) si animale (infusorie) din cele mai mice, cari nu se potu vedé de cău cu microscopulu. Sunt mai multi ani de candu acesti organismi au fostu primiti că causa a cariei dintiloru, asta-di inse scimu, că prezent'a loru in cavitatea dintelui cariosu, este accidentală, că germenii loru sunt transportati intr'ins'a prin aerulu atmosfericu, si se immultescu acolo, că inse adeverat'a causa a cariarii dintiloru este actiunea chimica a acidelor. In casuri rare ea se nasce si din cause interioare, din morbi generali ai organismului, si acēst'a este caria adeverata dupa inteleșulu scientificu alu cuventului, care insemnă o leziune a tiesaturei oselor provocata totu prin cause interioare, prin morbi constitutionali.

Cari'a dintiloru reclama de la incepulum ei unu tratamentu scrupulosu. Cauta sè nu sè neglige punctele cele mice negre cari aparu pre suprafaci'a d'intelei, sè se cera de timpuriu intervenirea artei, că-ci prin curatirea parti affectate cu pil'a, intr'unu modu că sè devina éra neteda, pentru că sè nu inlesnă depunerea ulteriora intr'ins'a a alimentelor, se mai conserva unu dinte cu caria inceputa pentru multi ani. Daca destructiunea este mai inaintata, in cău dintele a devenit gaunosu, atunci trebuie sè se curetie bine cavitatea, si sè se imple cu unu corp impermeabilu pentru aeru si pentru apa, pentru că sè se curme descompusiunea ulteriora a dintelui, si sè se apere nervii lui in contr'a contactului aerului si alu liquidelor cari produc-

*) Vedi Nr. trecutu alu „Feder.“

Daca nu-mi credi, D. Redactoru! potim la exemplu. In monasteri'a bicsadana si adi viédia unu venerandu parinte romanu, care, pentru innaseutu'i pietate, adeverata moralitate, si essactitatea sa in agendele sale oficiose a meritatu stim'a si reverinti'a poporului, potu dice a Comitatului intregu; — fara alu carui serviciu, liturgie etc., venitulu mai susu desemnatu ar' scadé la una cifra neînsemnată; — acestu incarantitul romanu in restempu de 40 ani nu a fostu gradat uici baremu la oficiulu de Vicariatu, ci pâna candu niscese inepți, betivi si nemoralii rusi si teutoni se inbuibediu in venitulu monastirei; pâna candu, nescese parveniti de cucuveici spendedia pre scopuri, cari profanedia ordulu, palmuescu moral'a cristiana si demoralisedia bietulu poporu romanu, (se poate vedé archivulu diocesei gherlane cu Zelui si Bihary), — acestu bietu Caraianu recitedia la ore, celebredia liturgie, si resplat's i este că ambala mai desculitul că unu sclavu, petecosu că vai de ellu, pentru ce-va vesmentariu séu caputare si dà 10 ori e silitu sè cera grati'a egumenului seu.

D'in contra, toti egumenii, precum si cellu de facia, chiamatu la Sinodulu provincialu, de-si nu au altu oficiu, de cău sè cetesa politica magistrata, si sè fia inimicu'i cei mai astuti ai romanismului, — inaintea loru romanulu nu are altu nume séu epitete, decât hotiu, stupidu, demn de furci, de-si nu sunt chiamati spre altu-ce, decât a manca si bine, cău si candu li doresce stomacul — a spesă frumosulu venitul alu monastirei in caleterie la ori ce felu de adunari, numai fia acelle contrarie romanismului; — dicu, acestei Egumeni rusnaci si teutoni pre contra si sudoreia bietului romanu ducu una rolla aristocratica; ba in ingamfarea loru ajunsera acolo, de Cuvios'a sa Iacintu Beniaminu s'a fotografatu cu cruce la peptu? — Si pentru ce nu? candu branža nu costa bani, candu sciu, că corbu la corbu nu scote ochii, si candu sunt asigurati, că membri romani, sunt osenditi la tacere mormentale prin obedientia orba, éra guvernul diecesanu nu se folosesce de dreptulu seu, a supraveghia starea si moralitatea claustrului prin cutare organu oficiale.

Pre langa amintitul membru, in acestu ordlu mai sunt cinci romani, d'intre cari Isaia Iorvay e singur'a capacitate a ordului intregu; insi si rusnaci recunoscu prevalentia cualificatiunii romanilor, inse pentru aceea ve potu asicură, D. Redactoru, că Egumenu (de provincialu neci că amintescu) nu va ajunge neci unul in veci; pentru că, dupa regalele ordului, tote oficiele se implu prin majoritatea voturilor; siese romani facia cu 30 rusnaci, cari nu au altu semtiu mai desvoltat in animele loru decât ura neimpacata contra romanismului, nu potu ajunge la majoritate de voturi in veci, prin urmare monastirea Bicsadului, donatiunile si darurile romanilor voru fi totu titl'a de suptu in gurele dillei voru fi totu batu-jocur'a strainilor pâna candu acēsta monastire dismembrandu-se de cea rusescu, se va infintia alta Provincia romana pentru tote claustrele existente, cu acea conditie expresa inse, că la monastirea Bicsadului se se infintide una scola normala cu doi professori religiosi.

Am spusu, pentru că cei chiamati la acelui sinodul provincialu sè nu aiba mantuintia inaintea posteritatii că nu au cunoscute reale.

Diabolus Rotae.

doreri. Acēsta operatiune se numesc si asta-di plumbuirea dintiloru, din cauza că s'a intrebuintat mai inainte plumbulu pentru imprelea cavitatiilor produse prin caria; in urma dentistii s'a servitul pentru acestu scopu de o amestecatura de cadmiu cu argintu viu. Plumbulu si argintul viu fiindu corpuri toxice (otravitoare), cari eu timpulu se solvu in liquidele gurei, au fostu succesiv inlocuite prin compozitii insolubili de mercuriu cu zincu, staniu, si alte metale, apoi prin guta-percha, si in fine prin auru. Aurul este materialul celu mai aptu pentru imprelea dintiloru gaunosi, că-ci elu nu se solva si nu se altereza prin contactul cu alimentele, benturele si saliv'a.

Cari'a dintiloru de lapte (a dintiloru provisoriu supusi la schimbare) reclama acelu-a si tratamentu scrupulosu că caria-dintiloru permanenti, scotareaparipita a unui dinte de lapte opresce de multe ori desvoltarea regnata a successorului seu definitivu, si in interesulu dintiloru permanenti cauta sè conservâmu pre cei supusi la schimbare pâna la terminulu loru naturalu. Dintii de lapte negligati se inlocuesc ordinamente ér' priu dinti defectuosi, si acelu-a care nu s'a deprinsu din copilaria cu cultivarea dintiloru provisori, cu curatirea gurei, nu va inrigi nici de dintii lui definitivi, si nici in etatea barbatescă nu va mantiné gur'a in starea curata ceruta de igien'a dintiloru.

Unu remediu eficace in contr'a odorei fetide a dintiloru cariosi este spalarea gurei cu o solutiune de hypermanganat de potassa (cali hypermanganicu); sè se faca la farmacie o solutiune concentrata a acelei sari, parte de hypermanganat de potassala 8 pâna la 10 parti apa destilata, sè se conserve, intr'o sticlitia bine astupata, si din acēsta solutiune, care cauta sè aiba o coloare frumosa violeta, sè se pice 5 pâna la 10 picaturi intr'unu micu pacharu cu $\frac{1}{2}$ litru de apa caldica, si sè se clatessa gur'a de 3 séu de 3 ori pre dì cu dins'a si apoi cu apa curata.

Idee, că fumarea de tutun ar' fi vatematoria dinti-

D'in cottulu Alb'a-Inferiora.

De-si cam tardiu, că totu de-a-una pana acum, româneau d'in marele principatu alu Ardélului éra-si incepe a se miscă, a dà semne de vietia; nu pricepu sub aceste miscări meteoricele svercolari ale unor asié numiti „activisti“, că-ci principiul acestoru-a n'a datu de resunetu in neci una parte a Transilvaniei, si mai departe de leganul seu neci n'a mersu, e invaderatu dara, că activitatea proiectata de unii romani d'in Sabiu si Brasieu, nu convine cu ide'a si priceperea, ce o au toti cei-a-lalti romani ardeleni despre activitatea romana; — ci pricepu acele semne de miscări, cari s'a inceputu asta-di intru statorirea programului naționalu romanu pentru viitoru, si acēst'a, parte prin adunari locale, cercuale, etc. că la Fagaras, Clusiu, Alb'a-Iuli'a, etc. parte prin pronunciari publice in diuaristica.

Una astfelu de miscare a bravilor romani de sub murii cetății lui Iuliu, d'in Alb'a-Iuli'a, voiu sè aducu la conoscenti' on. lectori.

Alb'a-Iuli'a, orasul vechiu, resedinti'a principilor, episcopilor si regilor, de la fundarea ei totu cu guvernului tienea si a tienutu pâna la anul mantuirei in care respărămu. Asta-di inse, s'a spartu jocaria. Poporatiunea s'a desceptat, sentiu de dreptate si libertate si principiul progresarei a incinsu anim'a, a petrunsu sufletulu locuitorilor. Crânceni luptatori va sè tramita contra guvernului actual este orasul, odiniora celu mai guvernamentalu, celu mai popescu.

Anume appropriandu-se nou'a constituire a magistratului si altoru oficie orasienesci, locuitorii au tienutu consultari preliminarie si s'a attestat, spre mirarea lumei, că partea cea mai mare a deachistilor de odinoria, s'a facutu ultra tisztaista.

Romanii, mai multu că diumetates locuitorilor, sub conducerea bravei intelligentie, a nume a bravilor adv. Cesiériu si Barbău, a protop. Turdosi si Elechesiu si a mai multoru civi romani zelosi si invapaiati de sant'a cau a romanismului, s'a adunatu in beseric'a romana gr. or. si s'a consultat despre actiunile si tienut'a loru facia cu organizarea officiilor opidane si a tienutelor politice facia de diet'a pestana.

S'a decisulu a pactu cu partid'a opositionala, intre marginile sustinerii onorei si demnității nationali, a dreptății si egalei indreptățiri. Si oppositiunea, prè bine sciindu că numai prin sprinirea romanilor numerosi potu ajunge trantirea privilegiilor si inganafatilor deachisti de pâna acum, cu bucuria va intinde romanilor man'a fraterna si va nesut spre indestulirea si multumirea pretensiunilor justi si legale ale loru.

Salutatum adobata posivio de dreptate, de-si ungurii aru fi trebuitu sè dovedescă acēst'a mai de multu; pre romani inse i conjurâmu sè fia attenti, precauti si pregariti la ori ce invertire a evenimentelor, că-ci — precum ne-a inveniatu esperinti'a — tote potu fi inca numai vorbe gole, amagire séu chiaru inselare, numai fapte impline sunt indesulitorie, sunt attestate valide. De si-voru tiené ungurii cuventulu datu si dupa reportarea victoriei, atunci apoi incredere reciproca, fia resplat'a, fia basea, pre care sè se intemeze bunastarea, sè se assecure interesele fia cari națiuni si a membrilor ei singurateci. Asid sè fia!

Că in treacatu fia amintit, că famosulu fostu prota gr.

loru este eronata. Fumulu tutunului potu dà dintiloru unu colorit galbenu ori brunu, elu nu potu inse atacă structur'a dintelui, din cauza că nu contine nici unu acidu capabilu de a descompune smaltul séu osulu dintelui, din contr'a contine unu alcali forte, amonicu, care neutraliză acidele destructive.

Dintii multoru omeni sunt acoperiti de niscese concretiuni de coloare verdinu, galburia, ori bruna, compusa de sare calceare alcaline (fosfatu si carbonatul de calce), cari au fostu precipitate din saliv'a si din mucii gurei descompusi prin actiunea alimentelor acide, si cari amestecandu-se cu diferite materie organice, specialmente cu celulele epiteliale (celule cari captusesc suprafața interioră a gurei), cu infusorie si cu vegetatiuni microscopice, (bureți infinamente mici) se depune pre suprafața dintiloru si i imbraca cu unu stratu petrosu. Aceste concretiuni prin presiunea asupr'a gingielor slabescu pozitionea solidă a dintelui, prin suprafața inegală inlesnescu depunerea particulelor din alimente, in escavatiunile loru, descompusiunea acelor alimente, nascerea de acide si immultirea infusorilor si sumpinilor; termentatiunea partii organice a concretiunilor depuse pre dinti causă o odore fetida. Asemenea dintii se desfac cu incetul de legaturele loru, se clatina si cadu in fine din cuti'a loru. Prin curatirea sistematica a gurei si a dintiloru preintempiu nascerea acestoru concretiuni, o data formate ele reclama unu tratamentu specialu, anume departarea prin midilice mechanice; tote cereările de a disolvi concretiunile prin agenti chimici sunt periculoase, chirurgia dentistica moderna dispune de instrumente sigure pentru curatirea dintiloru concretiunii fără a se atacă smaltul loru.

Cultivarea igienica a dintiloru si gingielor reclama departarea sistematica a dintelor necuratienie prin midilice mechanice si prin agenti chimici, anume prin scobitorii de dinti, perie, pulveri, ape de gura, sapunu.

cat. si acum inspectoru scolaru P a p. G u s t i éra să incercat a lucra contra voinei romanilor de acolo; dar creditul a sburat — la Pest'a.

Din tote pările se exprime bucuria și dorința de a pot salută cău de curundu aici, că în locul celu mai neutralu, adunarea adv. rom si eventuala adunare politica a romanilor ardeleni.

Pentru actiunea politica facia cu diet'a pestana, romani de aici, voru se asculte mai innainte si parerea altor' si apoi se voru alatură otarirei natiunei intrege, de altmenea sunt contra mergerei la Pest'a.

Solidaritate, sinceritate si incredere in lucrarea nostra, si atunca vomu fi tari si respectati !

De langa Sîrba, (comit. Aradu) 9. Aprile, 1872.

Onorab. Redactiune! „Sperantia“ in Nr. 7. a. c. suleva cu mare seriositate organisarea parochieru si dotatiunea preotilor gr. or. — Acesta necesitate e sentita generalimente intre noi, si e sentita de mai multe secole, o sentim si adi candu se afirma că „standardul invingerii falsaia pre murii noui Ierusalimu, si Sionulu romanu salta si se bucura“ (sic.) — De la primulu congresu natiunalu besericesu au trecutu degădă 4—5 ani si cine, macaru cu cătă de pucina energia si resolutiune a amintit in cutare-va Sinodu episcopal acesta problema atatu de importanta? Opiniunea 2—3 barbatii de specialitate, in acestu meritu, pot că s'a ventilatu prin gazetele noastre nationali, dar cu pucina resolutiune si abnegatiune, si necă pâna adi nu-i vedem efectul; urmedia dar ca conduit'a barbatilor nostri chiamati altu-cum să fie colorata. — Debue să reflectiu nitiul la cea ce ni vestesc „Sperantia“ (despre organisarea parochieru si dotatiunea preotiesca. Dupa opiniunea mea aceste doue concepte aru fi unu „ce“ identic, si nu doue; prin urmare ele aru formă numai unu obiectu de discussiune, si nu mai multe, căci organisandu-se parochiele se doteaza si preotii si asié aflu de mare necessitate a pipat numai medilocale, prin cari s'a pot pot organiza.

Organisarea numai atunci ar fi mai practicabila si fără defectu, candu poporul romanu ar fi, asié dieundu, cam restiinsu in esercerea dreptului seu autonomic; că adeca: să-i se doneze dreptul de a pretinde altu preotu in locul reposatului; apoi să se filize — de cum-va parochia e mica — altei parochie matre, de-cum-va concede acesta situatiunea topografica a locului; era incătu intrevine imposibilitatea, să [se suplină] prin altu preotu cu mai pucina qualificatiune si eruditii, fie macaru si absolutu, căci si acesti-a differu intre sine; de unde apoi urmează, că in locuri unde pâna adi sunt aplicati preoti neabsoluti si parochiele garantă una subvenitiune anuala, convenienta caracterului familiaru alu unui preotu, acolo prin Consistoriu se se ordone alegeri noue, alegandu-se numai preoti absoluti si acesta din cauza, că vetiindu noi adi in o epoca forte critica si relatiunile poporului romanu, facia de cele-lalte popore eterogene potrivice fiindu incurcate, candu apoi se periclită natiunea si beserică — celu mai scumpu tesauru alu romanului — pentru aperarea loru, adese se pretindu ostenele, pacientia si interesare vina, cari de la neabsolutu nu le poti acceptă pâna candu de la absolutu da! cu tota posibilitatea. — Cunoscu individi neabsoluti aplicati in

parochie de frunte, esprimandu-se, că nu voru participa la Reuniuni natiunale, la sedintele comitetului comitatensu, la alegeri de ablegati, etc., si e cunoscu absoluti cari la tote aru participa, inse fiindu aplicati in parochie slabe, starea materiale li lipsesc, si asié siudu a casa vigbiandu-si miseritatea. Sermana natiune! pâna candu vei fi asié adorata de fi-ti proprii. Éta motivula care me face a crede, că organisarea in estu molu pentru noi inca acu e absolutu necesaria; apoi in casu, candu neabsolutul perdiendu-si parochia sa cea buna, ar renunța la starea preotiesca, nevoindu a se alege la alta mai slaba, cu Ddieu! veda singuru urmarile ce laru acceptă; inse nime n-ar face acă, — apoi amu pot de ce cu tota positivitatea, că natiunea si beserica ar luă altu sboru daca nu s'ar face organisarea astfelui, atunci bietul absolutu ar ajunge la o sorte mai buna numai preste diece ani, pâna candu séu se ruinează, séu să aproape de ruinare, si natiunea ce face? Dixi et salvavi animam meam.

Mariu.

VARIETATE.

** (Numire.) Cetim in diuariulu officiale „Leone Carabetiu de Banu-Mare“ (Transsilv.) elevu la consulatulu ostrung. din Alessandri'a este numitu vice-consul la consulatulu generale ostrung. din Bucuresci. — Junele diplomatu este de origine romane; Bunu-seu au fostu protop. rom. gr. or. in Brasile, — mosiu-seu preutu castrense (Regimentspater) si că atare au petrecutu mai lungu timpu in Bucovina, era tata-seu functiunariu de statu si anume pâna la an. 1860. au fostu presiedinte la tribun. sup. din Bud'a (Oberlandesgerichtspraes.) si că atare bunu functiunariu, dar fricosu preste mesura, incătu nu cutedia să vorbesca romanesce, că nu cum-va să se compromita; scosu din funcțiune si pus la pensiune i-se deschise graful romanescu; dar cu tote că socia-sa este nemitione din Vien'a, pruncilora sei dede educatiano magiara, cătu acesti-a se potu consideră că renegati, si numai acestei impregiurari se pot atribui că preajunule diplomata se bucura de favorea Drui Andrássy. — La consulatulu din Bucuresci este aplicat in calitate de vice-consul si unu romanu din Escovin'a, D. cav. Zota.

** (Statutu pentru pensiunea a invetiatorilor poporali.) Aladár Molnár, consiliariu de sectiune la ministeriulu de instructiune, a pretucratu unu statutu detaiatu, menitu d'a regulă pensiunarea invetiatorilor poporali, a vedovelor si orfanilor loru. Acestu statutu, aprobatu de mai multi barbatii de specialitate, nu se ingrigesc numai de invetiatorii statului, ci de toti invetiatorii poporali din Ungari'a. — Salutămu bun'a intentiune a lui Molnár si dorim, că acestu statutu să nu romana numai projectatul ci cătă mai curundu să intre in vietia si să se reverse efectul seu binefacitoriu a supr'a tuturor celor chiamati d'a se ocupă cu cultur'a poporului, cu nobilisarea odraselor tinere, si acătă fără diferenția de natiunalitate séu confesiune, fără intentiuni meschine, d'a face din unu faptu dreptu, justu si scutabilu unu midilociu nedemnu de desnatiunisare, o cursa clandestina in favorul magismului.

** (Carta postala noua.) Biouroul centralu r. ung. pentru rutele postale a edat unu atlasu nou, care

contine tota rutele postale astfelui, precum sunt ele astă-di croite si stabilite. Acestu atlasu are o marime de noue cole si cu 1 fl. v. a. se poate capeta la tote directiunile postale.

** (Versatul.) Acesta bola lipitiosa, dupa ce si-a jocat si inca nu si-a gatit rolul aici in capitalea Ungariei, s'a aratatu si in unele orasie din provincia; ba, precum ceteru in diuariulu „Reforma“, in Segedinu, Ciacov'a si alte mai multe locuri a aparutu cu furia asié de mare, incătu abiè au scapatu 1—2 familie neatinse si necerate de ea.

** (Delegati.) La sinodulu provinc. in Blasius capitolulu r. gr. c. de la Oradea-Mare, precum ni-se scrie d'acolo, au delegatul pre DD. Canonici Vasiliu Nistoru si Ionu Sabău. — SS. Par. Eppu Selagianu nu va merge fiindu impededat prin morbu. D. Vasiliu Iutiu, parochu in Vadu, inca merge „că theologu allu diecesei“ pre cum se dice. Acesti trei virilisti voru reprezentă eparchi'a intrega. S. Spiritu să li insufle virilitate apostolica si liberalitate evangelica.

Avisu.

Totii acei domni, cari voru a participa la adunarea toturor Romanilor, ce se va tine in Aradu, la 9. mai a. c., sunt rogati să binevoiesca a se adresă cătu mai curundu la subserisulu prin epistole, pentru de a ne potrorienta si face despusestiiile necessarie.

Aradu, in 24. aprile, 1872.

Demetriu Bonciu, presedintele Reuniunii politice natiunale din cõtulu Aradu.

Sciri electrice.

Teheranu, 22. aprile. Dupa cum comunica foia officiale, si Siahulu Persiei va caletori in lun'a lui augustu la Petropole, Londra Parisu si Berolinu, si apoi se va reintorce preste Vien'a, Pest'a si Constantinopole.

Versal'a, 22. aprile. Dupa una discutiune mai lunga Adunarea natiunale statori ordinea dillei ectu-modu, că mai antâiu să se pertratedie proiectul de lege despre organisarea consiliului de statu, si dupa acea organisarea armatei.

Bucuresci, 23. aprile. In responsulu seu la felicitările ministrilor cu ocazia dillei sale natale, principele Carolu si exprimă rezolutiunea neschimbata d'a-si implini fără siovaire missiunea primita facia de România. Prin acătă tote faimile diuarielor straine in privint'a abdicării principelui sunt demisite in modu eclatant.

Madridu, 23. aprile. In provinciele Navarra, Guipuscoa, Ternel, Leon-Huesca erupserări miscări carlistice, in fruntea caroru-a stau mai multi preoti. — In muntii din Toledo s'au prins doue bande carliste. Se vorbesce, că ministeriulu ar fi datu regelui consiliulu, că să paresca Madridulu.

Apă cu care spălămu gură să nu fie pără rece. Amestecarea ei cu substantie aromatice, precum cu apa de Colonia, cu tintura de myrra, etc., este nevătematoria.

Scobitoarea de dinti are misiunea de a curați interstitiile dintilor de remasatile alimentelor, principalmente de fibrele de carne, cari altu-feliu aru putredî lesne in gura sub infiintă caldurei. Forma scobitoarei cauta dura să corespunda cu acestu scopu, să fie lata, subțire, flexibile si nu ascuțita. Scobitorile de metalu vatema lesne gingiele si sgaria chiaru smaltiul dintilor, asemenea sgariiatură la inceputu abie visibili, devinu cu inceputu mai profunde si pregatesc destructiunea dintelui. Lemnul si penea de găsca dau materialulu celu mai aptu pentru scobitori.

Cu peri'a de dinti departămu muciile si alimentele depuse pre suprafața anteriora a dintilor si in interstitiile loru, stimulăm intr-unu modu mecanic gingiele si le îndemnămu la contractiune. Cauta dura să alegemperi'a dupa starea in care se află dintii si gingiele: Smaltiul morbosu alu dintilor nu suportă frictiunea mai tare cu o perie grosa si resistenta, gingiele moi, relaxate, pucinu contractile, reclama contactul unei perie nu pără moi. Copiilor cauta să li dămu perie mai moi. Peri'a cauta să fie bine legată, să nu lasă perulu, pentru că elu să nu se infișe in interstitiile dintilor si prin marginea gingielor, că să nu fie inghitit si infiștu in paretii inghiștoarei si ai stomachului. Să nu frecămu dintii cu peri'a in directiune orizontale, ci in directiune verticală, adeca pentru dintii superioiri de susu in josu, pentru cei inferiori de josu in susu, astfelu vomu departă mai lesne residuele alimentelor din interstitiile dintilor si nu vomu vatema gingiele. Trebuie să spălămu dintii cu peri'a si pre facă loru posteriora. Peri'a de dinti nu este unu articolu de lusu, ci unu instrument neesperat trebuinciosu pentru conservarea dintilor. Pute că si ne combata unii lectori cu arstarea, că tieranii au

dinti buni, de-sf nu se servu de perie: copii tieranului fiindu din nascere mai robusti, mai pucinu resfatiati de cătu locuitori urbelor, cu o constitutiune mai forte corespunde dura si formatiunea mai solida a dintilor. Satenul mananca si mai pucine dulcetiuri de cătu orasianulu. Cu tote asta are si majoritatea satenilor maselele stricate, si barbieri cari se occupă cu scoterea maselelor gasescu clientii cei mai numerosi intre satenii.

Potemu spăla dintii completamente cu apa cu ajutorul unei perie, său ne potemu servi de diferite pulveri si de sapunu. Pulverea peatră dinti cauta să implineasca patru conditiuni: să inlesnesc prin acțiunea sa mecanica separarea necuratenielor depuse pre dinti, să absorba prin calitatele chimice acidile si substantiile odorante din gura, să exercite o acțiune adstringenta si ionizanta a supr'a gingielor, si să fie destul de fina pentru că particulele ei să nu sgarie smaltiul dintilor.

Pulverea cea mai buna de dinti se prepara din carbuni de lemn forte fini, caroru-a se adauge pucina coge de-china pulverisata. Cele mai multe pulveri de dinti de culoare rosă cari se vendu la noi in farmacie sunt vatematorie, din cauza că contine diferite saruri acide (tartratu de potasa, etc.) Nici o asemenea pulbere cauta să nu contine alumenu (pétra acra), saruri, acide si zahar, ci din contră ele potu fi amestecate cu mice cantități de substantie alcaline, precum calce, magnesie. Este indiferente pentru valoarea igienica a pulverilor daca ele sunt aromatisate cu oleul eteric (esentia) de rose, de scorțisoră, de mentă, etc. său nu. Nu trebuie să ceremu de la pulverea de dinti că să albesca dintii indata, ci din contră sunt vatematorie acele pulveri, cari prin constituantele loru chimice facu dintii imediat albi, căci ele solvu si parte din smalti si pregatesc destructiunea rapede a dintilor.

Si sapunul ordinaru pote servi bine pentru curatirea

dintilor, cauta inse să nu luintrebuitiamu in tote dilele, ci numai de 2 său de trei ori pre septembra. Mai preferabil este sapunul medicinalu din farmacie, care nu cuprinde unu escesu de alcali. Intrebuitiarea pră frecuentata a substantiilor pră alcaline face dintii fragidi, si din acătă cauza suntemu in contră spălării dintilor cu cenusia de tutunu.

Parfumatorii vendu nisice apa de dinti pentru albirea dintilor, care contine, intre altele, si apa de chloru; acele licheni sunt periculoase dintilor, căci ataca smaltiul. Asemenea sunt vatematorie tote apele de gura, cea mai buna este o solutiune de hypermanganatu de potasa in apa curata.

Resumămu cele espuse in pucine regule higienice:

1. Cauta să nu intrebuitiamu dintii pentru lucrari mechanice, pentru cari ei nu sunt destinati de la natura, să nu sfaramămu cu dinsii zahar, semburii de prune si de caise, nici să nu rumpem cu dintii atia, să nu infigem scobitoarea cu fortia in interstitiile dintilor.

2. Cauta să ferim cu dintii de schimbările rapedi ale temperaturii.

3. Să departămu remasatile alimentelor si acidile nascute in gura prin curatirea frecuenta si sistematica a dintilor.

4. Să ceremu ajutoriulu artei in casulu candu gingiele se deslipesc de gutulu dintelui si-l lasa nudu, candu să a precipitata congregatiuni pre suprafața dintelui, candu să a formatu pre ei pete negre, escavatiuni, gaunosități mai mari, candu ei esala o odore fetida.

Dr. I. Felix.

Foi'a Societății pentru cultur'a poporului romanu.*

